

Relatie tussen stikstofbodemoverschot en waterkwaliteit

Minder uitspoeling van nitraat naar het grondwater is een doel van het mestbeleid. Bij efficiëntere stikstofbemesting zou het overschot aan stikstof in de bodem moeten dalen. Daarmee zou je verwachten dat ook de nitraatconcentratie in het grondwater vermindert. Maar is dat ook zo?

Op de Koeien & Kansen-bedrijven wordt in het kader van het Derogatiemeetnet (DM) de waterkwaliteit bemonsterd en de bedrijfsvoering geregistreerd. Het DM is een onderdeel van het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid (LMM). De uitvoering is in handen van RIVM en LEI Wageningen UR. Aan het Derogatiemeetnet doen circa 300 bedrijven mee, waarvan 150 in de Zandregio (alle Nederlandse gebieden waar zandgrond overheerst).

Het stikstofbodemoverschot is het gedeelte van de aangevoerde stikstof(mest) dat niet wordt gebruikt door het gewas en dus kan uitspoelen naar het grondwater. Een daling van het bodemoverschot leidt vaak tot een daling

van de nitraatconcentratie. Zien we dat in het derogatiemeetnet ook?

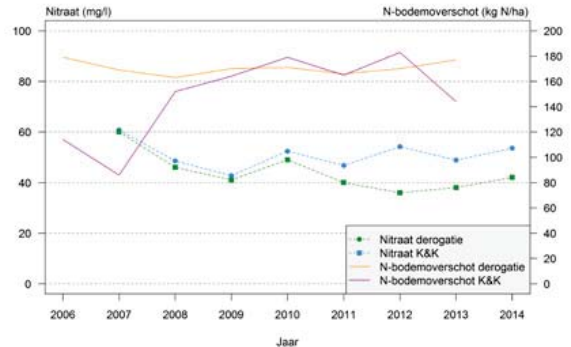
Het gemiddelde stikstofbodemoverschot van de bemonsterde derogatiebedrijven in de Zandregio verandert nauwelijks door de jaren heen (Figuur 1). De nitraatconcentratie in het bovenste grondwater van deze bedrijven is wel iets gedaald.

Het stikstofbodemoverschot op de Koeien & Kansen-bedrijven is vanaf 2008 ongeveer gelijk aan die op de 150 derogatiebedrijven, maar het verloop is grilliger (mogelijk door middeling over slechts 6 Koeien & Kansen-bedrijven die de gehele meetperiode meededen). De gemiddelde nitraatconcentratie op

deze zes bedrijven is in de eerste jaren vergelijkbaar met de brede groep derogatiebedrijven, maar daalt niet. De nitraatconcentratie zit wel netjes onder de 50 mg/l.

Het is duidelijk dat de relatie tussen het stikstofbodemoverschot en de nitraatconcentratie niet altijd eenduidig is, zeker niet voor de kleine groep Koeien & Kansen-bedrijven. In 2016 verschijnt er een rapport van LEI Wageningen UR i.s.m. Koeien & Kansen en RIVM waarin we hier dieper op ingaan.

Arno Hooijboer, RIVM & Joke Oenema en Gerben Doornewaard, Wageningen UR

Figuur 1: Gemiddelde nitraatconcentratie en stikstofbodemoverschot op de 150 derogatiebedrijven en zes K&K-bedrijven in de Zandregio die gedurende de gehele periode deelnemen aan het DM.